

O Brandejsově dvoru a historii Suchdola s Josefem Jánským

Profesí stavař, který se rozhodl věnovat sbírání dokumentů, fotografií a vzpomínek na život v místě, kde se narodil a kde chodil do školy.

Svou vášně ve sbírání střípků ze suchdolské historie dovedl až k založení webových stránek Historie Suchdola a následně i Spolku historie Suchdola, jehož je předsedou. Cílem snažení Josefa Jánského je přiblížit historii Suchdola co největšímu počtu jeho obyvatel, a to formou přednášek, výstav, workshopů, publikací i přímé komunikace. Brandejšův dvůr a jeho další osud je velmi aktuální téma, o kterém jsme si s panem Jánským povídali.

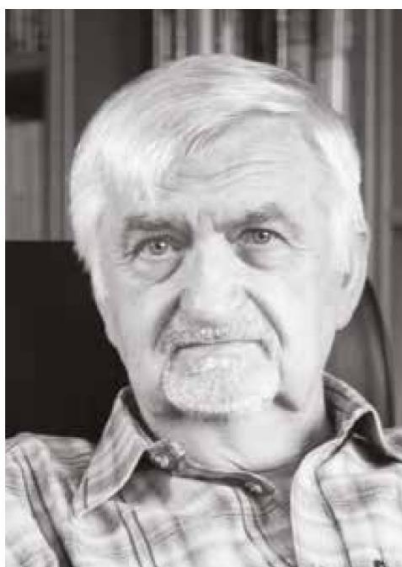
Založil jste webovou stránku o historii Suchdola. Předpokládám, že máte suchdolské kořeny. Jakou roli ve vašem životě hrál a hraje Suchdol?

Moji rodiče mne přinesli v roce 1949 z porodnice na Štvanici do domku na Brandejsově náměstí. Byl to jeden z prvních domků na náměstí. Dnes je to třípatrový dům, kde je bar Sever.

Suchdol je místo, kde jsem se narodil, prožil dětství, školu, měl rodiče a mám zde své děti, vnuky a přátele. K Suchdolu mám silný vztah. Sleduji jeho vývoj a snažím se být trochu užitečný. Proto jsem před deseti lety založil web *historiesuchdola.cz* a dodnes se snažím nalézat další informace. Do dnešního dne přispělo svými fotografiemi a informacemi o Suchdole 179 občanů. S jejich pomocí a našimi návštěvami různých archivů se shromáždilo, většinou digitálně, přes 2800 fotografií a dokumentů.

Pojďme si povídat o Brandejsově dvoře, který byl významným centrem v raných dobách existence Suchdola. Jeho historie sahá až do dob Přemyslovců. Čím byla tato stavba významná?

Pro vývoj Suchdola byla jistě zásadní. Jaroslav Böhm (1901–1962), český ar-

Josef Jánský

cheolog, určil založení dvora do období 950–970 n. l. Dvůr byl centrem dění. Sloužil jako ochrana, byla zde tvrz. Pro majitele znamenal finanční hodnotu, možnost výdělků a pro některé byl dokonce nástrojem podvodů a intrik. Pro obyvatele znamenal útočiště a obživu. Svůj význam měl také pro duchovní a kulturní život. Každý z majitelů, správců i nájemců zde zanechal svou stopu.

Nejdříve byl v majetku Přemyslovců. Významným majitelem byl klášter panen benediktinek u sv. Jiří na Hradčanech (11.–15. stol. n. l.). Později (od 17. stol. n. l. do roku 1932) to byl benediktinský mužský klášter v Emauzích. Kláštery dvůr mnohdy pronajímaly. Nejznámějším nájemcem byla rodina Brandejšů.

Více nebo méně významných majitelů a nájemců pro vývoj dvora bylo mnoho. Tady asi teď není místo pro jejich výčet. Spolu s kolegy jsme v roce 2021 napsali knihu *Historie Brandejsova statku v dějinných souvislostech*, kde mj. je chronologicky uveden jejich seznam.

Co se s Brandejsovým dvorem událo za posledních 40 let, kdy nebyl aktivně využíván?

Připomínám, že v letech 1822–1824 proběhla z důvodu velkého požáru poslední přestavba a oprava zámečku.

V roce 1932 prodal emauzský klášter dvůr s pozemky Václavu Součkově. Potom se majiteli postupně stávají Občanská záložna v Poděbradech, Pražská obec, Státní statek Lichoceves a od roku 1968 hlavní město Praha. To pronajalo dvůr s pozemky ČZU.

I přesto, že zámek byl v roce 1978 prohlášen za nemovitou kulturní památku, nebyla již tomuto objektu věnována pozornost a ochrana. A to nejen v období stagnace v letech 1968–1989, ale až do dnešní doby. Stačí se podívat na fotografie z tohoto období a projít se areálem.

V současné době probíhá obnova Brandejsova dvora. Jak vnímáte jakožto suchdolský srdcař a historik tyto nadcházející změny?

Za historika se nepovažuji. S kolegy shromažďuji a hledám informace a povzbuzuji k zájmu o historii naší obce. Ze začínající snahy o obnovu se těším. Každý ale ví, že to nebude tak jednoduché. Obec není majitelem objektů a pozemků. Prosadit zájmy, které budou vyhovovat i obci a Suchdolákům, bude jistě obtížné.

V roce 2021 jsme založili Spolek historie Suchdola, z.s., kde jedním z hlavních cílů naší činnosti je právě snaha o obnovu dvora. Dovolím si říci, že spolek má velký podíl na aktivaci zájmu o záchranu dvora nejen u Suchdoláků, ale i u odpovědných úřadů. Hlavně zásluhou Heleny Bínové a Petry Wendelové, které se tomu již delší dobu věnují. Jejich profesní zaměření a zkušenosti mohou obci v hledání řešení pomoci.

Trochu odbočíme – historie Suchdola je bohatá a kromě Brandejsova dvora jsou tu i jiná místa opředená historií. Jak byste v kontextu utváření obrazu Suchdola vyzdvihli?

Naproti zvoničce je níže položená lokalita s objektem č. p. 2, kde bylo první stavení obce. Tady se „narodil“ Suchdol. Je zajímavé, že když Marie Terezie v roce 1770 zavedla číslování domů, tak toto první stavení dostalo č. p. 2. Č. p. 1 dostal samozřejmě zámek.

Jeden z nejstarších objektů byl zájezdni hostinec Na Chumberku v Kamýčce ulici. Byl postaven pravděpodobně ve druhé polovině 13. století a patřil ke dvoru. Stál na důležité cestě. V 18. století zde vedla poštovní cesta do Ústí nad Labem. K hostinci patřila kovárna (naproti přes silnici), která po příchodu A. Brandejse zkrachovala.

Svou zajímavou historií má kaple sv. Václava. Oceňuji aktivitu MČ, která vedla k její zdařilé opravě.

Také suchdolské mlýny – Tůmův, Spálený a Trojanův – stojí za pozornost.

Určitě bych se zmínil o základní škole, otevřená 6. 9. 1931. Dříve se nazývala Masarykova obecná škola smíšená v Suchdole. Zajímavá je nejen svojí architekturou, ale i vysokou odbornou úrovní. Do roku 1938 byla

hojně navštěvována i zahraničními delegacemi.

V roce 1957 byla zahájena výstavba Vysoké školy zemědělské, nyní České zemědělské univerzity.

Suchdol není tak velký a nemá honosné staré budovy. O to více vynikají tyto jednotlivosti.

Možná málo známé, ale velmi významné jsou zdejší archeologické nálezy. Například v roce 2016 v ulici Ke Kozím hřbetům se našly dva hroby se zachovalými kosterními ostatky starými asi 6000 let. Tedy starší, než je známá únětická kultura. Některé další nálezy byly popsány v červnu 2020 na výstavě Historie Brandejsova statku v dějinných souvislostech na suchdolské radnici.

Otázka na závěr – jak se Suchdola mohou o historii Suchdola dozvědět víc?

Většinou každá obec má svou obecní kroniku. I Suchdol. V roce 1945 místní občan Zdeněk Ježek, plukovník v. v., dal jako první podnět k zahájení sepisování dějinných událostí Suchdola. V roce 1953 Tomáš Pfeřčák, ustanovený kronikář obce, začíná kroniku psát. Obecní kronika se píše doposud. Dnes si už můžete vyhledat kroniku v digitální podobě na webu Archivu hl. města Prahy a počít si.

Jsou k dispozici i další kroniky. Například kronika základní školy, baráčeků, ochotnického divadla, hasičů, Českého svazu žen.

Důležitým zdrojem jsou také knihy Suchdol a kraj poznamenaný dávno-věkem od Ladislava Navrátila z roku 1964 a Kapitoly z minulosti Suchdola a Sedlce Vladimíra Laštovky, vydaná v roce 1999.

Dále je to i již zmíněná kniha Historie Brandejsova statku v dějinných souvislostech od Heleny Bínové, Josefa Janského a Bohumila Sommera z roku 2021. Na stránkách historiesuchdola.cz jsou uvedeny i další zdroje informací. Autorské, odborné články, vzpomínky Suchdolků, odkazy na další weby.

Chtěl bych dodat, že jsem netušil, do jakých rozměrů se tato aktivita rozvine. A děkuji všem, kteří v tom pomáhají. Jsem také velmi rád, že to logicky vedlo v roce 2021 k založení Spolku historie Suchdola, z.s. Je to forma, která umožňuje dále pracovat se zjištěnými informacemi – pořádáním výstav, přednášek atd. A také, jak bylo řečeno, v rámci svých možností mít vliv na stavební a kulturní obnovu zámku. Spolek má svůj facebook a web spolek-historiesuchdola.cz, kde jeho činnost můžete sledovat.

[Pavla Bradáčová]